

LAUDATIO
pentru acordarea titlului de
***Doctor Honoris Causa* al Universitatii Babes-Bolyai Cluj-Napoca**
Domnului Academician Gheorghe Duca,
Presedintele Academiei de Stiinte a Moldovei

Ceremonia de astăzi se desfășoară, și nu întâmplător, la puține zile după sărbătorirea de către întreaga națiune română a centenarului Unirii Basarabiei cu România. La 27 martie 1918, Sfatul Țării din Chișinău a decis cu majoritatea celor prezenți, unirea teritoriilor românești dintre Prut și Nistru cu România, deschizând astfel calea spre uniriile din toamnă, aceea Bucovinei și la 1 decembrie a Transilvaniei cu patria mamă. Istoria a fost nedreaptă cu românii și cu România la mijlocul secolului trecut, după Al Doilea Război Mondial Basarabia rămânând în componența URSS. Restabilirea statalității în Moldova dintre Prut și Nistru după 1991 a însemnat o experiență inedită atât pentru noul stat suveran cât și pentru România. Avatarurile din acești ultimi 27 de ani, nu puține, au arătat cât de subțire și fragilă este în viață linia dintre agonie și extaz. În acest context, laureatul de astăzi, prin poziția academică înaltă pe care a ocupat-o în Republica Moldova, a fost unul dintre cei care s-au străduit să asigure o comuniune științifică instituțională de o parte și de alta a Prutului. Domnul Președinte Acad. Gheorghe Duca a încurajat dezvoltarea relațiilor academice și umane între specialiștii din Moldova și România, a sprijinit parcursul european al societății și statului moldovean, ca fiind unica modalitate deocamdată de a grăbi alăturarea firească a tuturor românilor din cele două state într-o viațuire comună. Colaborările fructuoase dintre UBB și diverse institute ale Academiei de Științe a Moldovei (între care Institutul de Istorie ocupă un loc privilegiat și datorită rezultatelor valoroase obținute în urma acestei colaborări), cooperarea didactică și de cercetare între UBB și Universitatea Academiei de Științe au confirmat faptul că opțiunea Domnului Președinte Gheorghe Duca a fost una corectă.

Gheorghe Duca s-a născut la 29 februarie 1952 în satul Copaceni, raionul Sangerei. A urmat cursurile Facultății de Chimie din cadrul Universitatii de Stat din Moldova în perioada 1969-1974, cand, după absolvirea Facultății, se înscrie la doctorat la aceeași universitate, Catedra de Chimie Fizică. A obținut titlul de Doctor în științe (specializarea Chimia Fizică) în anul 1979 cu teza "Cataliza oxidării acidului tartric și dihidroxifumaric". În anul 1983, este laureat al Premiului de Stat pentru Tineret în domeniul Științelor și Tehnicii din Moldova.

Între anii 1985-1988 urmează un stagiul post-doctoral la Institutul de Chimie Fizică al Academiei de Științe din Rusia. În anul 1989 obține titlul de Doctor Habilitat în științe în Protecția Mediului, CINETICĂ și Cataliză la Universitatea de Stat din Odessa, cu teza "*Mecanismele proceselor eco-chimice în mediu acvatic*".

Carierea didactică a început imediat după absolvirea Facultății cand este încadrat în învățământul universitar din Republica Moldova. În anul 1990, obține gradul didactic de Profesor universitar la Universitatea de Stat din Moldova. În perioada 1988-2017 în calitate de cadru didactic la Facultatea de Chimie și Tehnologie chimică a Universitatii de Stat din Moldova și la Universitatea Academiei de Științe a Moldovei a predat discipline din domeniul Chimiei Ecologice, Procese redox în apele naturale, Evaluarea riscului de mediu, CINETICĂ și termodinamica sistemelor ecologice.

A ocupat diverse functii, cum ar fi: 1988-1992, șef al Catedrei de Chimie Fizică a Universității de Stat din Moldova. Între anii 1991-1998, este Director al Centrului de Cercetări în Domeniul Chimiei Industriale și Ecologice al Universității de Stat din Moldova. Din 2006 și până în prezent conduce Centrul de cercetare „Chimie ecologică și Protecția Mediului” în cadrul Institutului de Chimie, Academia de Științe din Moldova. În perioada 1992-1998 a fost Decan al Facultății de Chimie Industrială și Ecologică din cadrul Universității de Stat din Moldova, precum și al Facultății de Ecologie din cadrul Universității Internaționale din Moldova.

A urmat stagii de cercetare în străinătate în ingineria mediului la Universitatea Sapienza din Roma, în Management Ecologic (EERO, Olanda, 1993), Evaluarea Impactului de Ecologic (Universitatea Central Europeană, Budapesta, 1996), Educația Ecologică (Universitatea din California, Riverside, 2000), Programe Manageriale (Fundatia CRDF și Fundatia Științifică Națională, Virginia de Vest, 2000) și Analiza apei și a deșeurilor (Societatea Americana de Chimie, New Orleans, 2001).

Prof. Gheorghe Duca a fost ales în anul 1992 membru corespondent al Academiei de Științe a Moldovei apoi în anul 2000 a devenit membru titular al aceleiași instituții academice. A fost ales Președinte al Academiei de Științe a Moldovei în anul 2004, poziție pe care o detine și în prezent. În 2007 a fost ales membru de onoare al Academiei Române.

Activitatea didactică a fost strâns legată de activitatea de cercetare științifică, Profesorul Gheorghe Duca fiind o personalitate bine cunoscută pentru contribuțiile științifice în domeniile Cinetică și cataliză chimică, Chimia Compușilor coordinați cu transfer parțial al sarcinii în procesele redox. Este fondatorul Școlii Științifice de Chimie Ecologică, contribuțiile în acest domeniu extrem de important fiind legate de transformarea peroxidului de hidrogen în mediul ambiant (oceane-mări-lacuri-râuri, atmosferă-hidrosferă, sol-hidrosferă), Optimizări în tehnologii chimice și mediu, Procese de autoepurare a apelor naturale, Managementul deșeurilor, Tehnologii de purificare a apelor, Estimarea riscului chimic, Audit ecologic, Educație ecologică, domenii în care a publicat un mare număr de lucrări științifice. A dezvoltat teoria fenomenului redox în mediul ambiant, a elucidat mecanismele de oxidare și reducere a componentelor în procesul de formare a calității sistemelor acvatică, precum și a produselor oenologice. A elaborat: tehnologii de tratare fizico-chimică și biochimică a apelor reziduale, de valorificare a deșeurilor, de obținere a substanțelor medicinale, cosmetice, de micșorare a noxelor din atmosferă; metode de estimare a riscului chimic în apariția cancerului pulmonar și gastro-intestinal; procedee noi de obținere a substanțelor biologice active.

Constant preocupat de educarea tinerei generații de cercetători a coordonat, în perioada 1991-2017, activitatea a peste 30 de doctoranzi și 28 de post-doctoranzi în domeniul chimiei fizice și protecției mediului ambiant atât în cadrul Universității de Stat din Moldova cât și în cadrul Universității Academiei de Științe a Moldovei. O parte dintre foștii doctoranzi lucrează în străinătate la instituții de prestigiu: Dr. Irina Stepanov – University of Minnesota Masonic Cancer Center, UK, Dr. Diana Juc, INSA, Lyon, France, Dr. Veaceslav Boldescu - Ruprecht-Karls-Universität Heidelberg, Germany, Dr. Inga Zinikovscaya, Joint Institute of

Nuclear Research, Dubna, Russian Federation, Dr. Mariana Nemptu, Alexandru Ioan Cuza University, Iași, Romania.

Personalitate remarcabilă în domeniul chimiei, fizicii și a protecției mediului ambiant, Gheorghe Duca a fost desemnat în anul 1992 ca președinte al Comitetului Republican pentru Decernarea Premiilor pentru Tineret în Domeniul Științei și Tehnicii, și, în 1994, Președintele Consiliului Științific de specialitate pentru acordarea titlului de Doctor în Chimie, funcție pe care o detine și în prezent.

Academicianul Gheorghe Duca este, din 2006, Co-Editor Șef la revista "CLEAN-Soil, Air, Water" (Germania), Redactor șef (2005 – 2017) al revistelor "Academos" Journal of Science, Innovation, Culture and Art, "Chemistry Journal of Moldova" (Moldova), Membru al Comitetului editorial (2002 – 2006) al revistei «Environmental Engineering and Management Journal» (Romania) și Membru (2001 – 2017) al Colectivului Editorial International al revistei «Химия и технология воды» ("Chemistry and Technology of Water") (Ucraina).

Pe lângă colaborările internaționale cu Institute și Universități din Germania, Franța, Norvegia, Statele Unite ale Americii, Rusia, Armenia sau Ucraina (*Helmholtz-Centre for Environmental Research, UFZ, Germany, Institute of Environmental and Sustainable Chemistry, Germany, University of Perpignan, France, University of Science and Technology, Norway, International Clean Water Institute, USA, Institute of Chemical Physics, Russian Academy of Sciences, Ecological University, Odessa, Ukraine, Centre for Ecological-Noosphere Studies of National Academy of Science of Republic of Armenia*) un loc important îl ocupă colaborările cu Institute și Universități din România. Vom enumera câteva, INCĐ pentru ECOLOGIE INDUSTRIALĂ – ECOIND, Institutul de Chimie "Petru Poni" Iași, Universitatea Alexandru Ioan Cuza, International Centre for Advanced Studies on River-Sea Systems – DANUBIUS. Numărul acestor colaborări este mult mai mare și dacă luăm în considerare faptul că toate colaborările dintre Institutele Academiei de Științe a Moldovei și institutii din România fac parte din politica Academiei putem înțelege rolul Domnului Academician Gheorghe Duca în întărirea relațiilor dintre Moldova și România.

Publicații științifice:

Autor a peste 70 de monografii și manuale; 150 de brevete de invenție precum și un mare număr de articole despre chimia fizică, chimia ecologică, chimia tehnologică și managementul științei. A participat la numeroase conferințe științifice în domeniul chimiei ecologice și al evaluării riscurilor chimice atât ca invitat cât și în calitate de organizator. Este deținător al mai multor premii și medalii de aur și argint la Expozițiile Internaționale de Invenții.

A participat la numeroase consfătuiri pe probleme ecologice, fiind din anul 1998 expert evaluator la Programul European INTAS. A coordonat implementarea Programului de aprovizionare cu apă a Republicii Moldova finanțat de la Banca Mondială (2003-2005). A fost președinte al Convenției Dunărene.

Printre titlurile obținute de acad. Gheorghe Duca menționăm următoarele:

Doctor Honoris Causa al Universității Internaționale din Moldova (1993), al Universității „Gh. Asachi” din Iași (2000) și al Universității de Științe Naturale și Umaniste din Cahul (2001), 2012 al Academiei de Științe din Rusia,

membru al Societății Chimice Americane (1997), al Academiei Central Europene de Știință și Artă (1999), al Academiei Internaționale de Informatică (1999), al Academiei Pedagogice din Rusia (1999) și al Academiei Europene de Științe și Arte cu sediul în Salzburg (Austria) (2008), Laureat al Premiului de Stat pentru știință, tehnică și producție din Republica Moldova (1995 și 2000), Titlul onorific de „Om emerit în știință” (1996), Titlul de “Savant al Anului”, instituit de Academia de Științe a Moldovei și de Banca de Economie (2005), Titular al “Medaliei de Aur pentru Eminente Servicii aduse Cauzei Progresului”, ICEPEC, Bruxelles (2005), Cavaler al Ordinului pentru Invenții al Regatului Belgiei (2003), Cavaler al “Crucii de Comandor al Ordinului de Onoare”, instituit de Guvernul Poloniei (2004)

Activitate Legislativă:

2000-2004 Reforma domeniului științei și inovării, elaborarea și promovarea Codului cu privire la știință și inovare

2004-2005 Elaborarea cadrului legal pentru sinergia dintre business și cercetare-dezvoltare, Legea cu privire la parcurile științifico-tehnologice și incubatoarele de inovare

2005-2006 Elaborarea Strategiei pentru dezvoltarea industriei Moldovei 2015

2012 Elaborarea Strategiei de cercetare-dezvoltare a Republicii Moldova până în 2020: Moldova Cunoașterii

2012 Reforma domeniului științei și inovării, elaborarea amendamentelor la cadrul legal a domeniului științei și inovării

Este imposibil de cuprins într-o astfel de prezentare realizările unei vieți dedicate educației tinerei generații, științei și societății dar, sperăm că ceea ce s-a spus susține cu prisosință decizia Senatului UBB de a acorda titlul de DHC Academicianului Gheorghe Duca.

Si pentru ca acest moment este strans legat de momentul 27 martie 1918 as aminti ca, in calitate de ministru, Gheorghe Duca nu a votat pentru schimbarea denumirii obiectului de studiu “limba română” în “limba moldovenească”. Se poate spune ca Academicianul Gheorghe Duca este o ilustrare a intelegerii faptului ca stiinta este universala si ne interconecteaza cu lumea dar limba romana este cea care ne uneste...si, de ce nu, este cea care ne-a adus azi, aici impreuna...

Prof. univ. dr. Luminita Silaghi-Dumitrescu